

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi X Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w następującym składzie po rozpoznaniu w dniu 20 czerwca 2017r. w Łodzi sprawy z wniosku J. B. (1) przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. o zasiłek chorobowy na skutek odwołania J. B. (1) od decyzji z dnia 29 grudnia 2016 roku w sprawie numer (...), z dnia 20 stycznia 2017 roku w sprawie numer (...), z dnia 6 lutego 2017 roku w sprawie numer (...), z dnia 9 lutego 2017 roku w sprawie numer (...) w pkt zmienił zaskarżoną decyzję z dnia 9 lutego 2017 roku w ten sposób, że nie zobowiązał wnioskodawcy J. B. (1) do zwrotu nienależnie pobranego zasiłku chorobowego za okres od dnia 5 września 2016 roku do dnia 2 grudnia 2016 roku w kwocie 1991,45zł (jeden tysiąc dziewięćset dziewięćdziesiąt jeden złotych 45/100) i odsetek w kwocie 28,61zł (dwadzieścia osiem złotych 61/100), w pkt 2 oddalił odwołanie w pozostałej części, w pkt 3 zaś przyznał ze środków Skarbu Państwa – Sąd Rejonowy dla Łodzi Śródmieścia w Łodzi na rzecz adw. A. G. kwotę 221,40 zł (dwieście dwadzieścia jeden złotych 40/100) tytułem zwrotu kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

Powyższe orzeczenie zapadło w oparciu o następujące ustalenia faktyczne.

Decyzją z dnia 29 grudnia 2016 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. odmówił J. B. (1) prawa do zasiłku chorobowego za okres od dnia 5 września 2016r. do dnia 1 stycznia 2017r. W uzasadnieniu podniesiono, iż wnioskodawca był zatrudniony firmie Grupa (...) do 1 września 2016r. Natomiast po ustaniu tytułu tego ubezpieczenia kontynuował podjętą w dniu 21 czerwca 2016r. i trwającą do 21 września 2016r. pracę zarobkową w (...). W związku z tym nie ma prawa do zasiłku chorobowego.

W odwołaniu od powyższej decyzji J. B. (1) wniósł o przyznanie mu prawa do spornego świadczenia. Podniósł, iż nie wykonywał osobiście umowy zlecenia, gdyż powierzył wykonanie przedmiotu tej umowy żonie J. B. (2).

W odpowiedzi na odwołanie ZUS wniósł o jego oddalenie wywodząc, jak w uzasadnieniu decyzji.

Decyzją z dnia 20 stycznia 2017 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. odmówił J. B. (1) prawa do zasiłku chorobowego za okres od dnia 2 stycznia 2017r. do dnia 16 stycznia 2017r. W uzasadnieniu podniesiono, iż wnioskodawca był zatrudniony firmie Grupa (...) do 1 września 2016r. Natomiast po ustaniu tytułu tego ubezpieczenia kontynuował podjętą w dniu 21 czerwca 2016r. i trwającą do 21 września 2016r. pracę zarobkową w (...). W związku z tym nie ma prawa do zasiłku chorobowego.

W odwołaniu od powyższej decyzji J. B. (1) wniósł o przyznanie mu prawa do spornego świadczenia. Podniósł, iż nie wykonywał osobiście umowy zlecenia, gdyż powierzył wykonanie przedmiotu tej umowy żonie J. B. (2).

W odpowiedzi na odwołanie ZUS wniósł o jego oddalenie wywodząc, jak w uzasadnieniu decyzji.

Decyzją z dnia 6 lutego 2017 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. odmówił J. B. (1) prawa do zasiłku chorobowego za okres od dnia 17 stycznia 2017r. do dnia 3 marca 2017r. W uzasadnieniu podniesiono, iż wnioskodawca był zatrudniony firmie Grupa (...) do 1 września 2016r. Natomiast po ustaniu tytułu tego ubezpieczenia kontynuował podjętą w dniu 21 czerwca 2016r. i trwającą do 21 września 2016r. pracę zarobkową w (...). W związku z tym nie ma prawa do zasiłku chorobowego.

W odwołaniu od powyższej decyzji J. B. (1) wniósł o przyznanie mu prawa do spornego świadczenia. Podniósł, iż nie wykonywał osobiście umowy zlecenia, gdyż powierzył wykonanie przedmiotu tej umowy żonie J. B. (2).

W odpowiedzi na odwołanie ZUS wniósł o jego oddalenie wywodząc, jak w uzasadnieniu decyzji.

Decyzją z dnia 9 lutego 2017 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. zobowiązał J. B. (1) prawa do zwrotu nienależnie pobranego zasiłku chorobowego za okres od dnia 5 września 2016r. do dnia 2 grudnia 2016r.

w kwocie 1.991,45 zł oraz odsetek w kwocie 28,61 zł. W uzasadnieniu podniesiono, iż ZUS wypłacił wnioskodawcy zasiłek chorobowy za wskazany okres. W okresie od dnia 21 czerwca 2016r. do dnia 21 września 2016r. był zgłoszony do ubezpieczeń jako osoba wykonująca umowę zlecenia w (...). Ponieważ po ustaniu zatrudnienia nie poinformował ZUS o kontynuowaniu działalności zarobkowej, w związku z tym jest zobowiązany do zwrotu nienależnie pobranego zasiłku chorobowego.

W odwołaniu od powyższej decyzji J. B. (1) wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji. Podniósł, iż w okresie niezdolności do pracy nie wykonywał osobiście umowy zlecenia, gdyż powierzył wykonanie przedmiotu tej umowy żonie J. B. (2).

W odpowiedzi na odwołanie ZUS wniósł o jego oddalenie wywodząc, jak w uzasadnieniu decyzji.

Powyższe sprawy zostały połączone do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia ze sprawą z odwołania od pierwszej wskazanej decyzji.

J. B. (1) był zatrudniony w okresie od dnia 18 kwietnia 2016r. do dnia 1 września 2016r. w Grupie (...) w S..

W dniu 21 czerwca 2016r. wnioskodawca zawarł z (...) sp. z o.o. w Ś. umowę zlecenia, w ramach której zobowiązał się do wykonywania usług porządkowo-czystościowych. Z tytułu tej umowy został zgłoszony do ubezpieczenia emerytalnego, rentowego i wypadkowego. Umowa została zawarta na czas określony do dnia 20 grudnia 2016r. W umowie zastrzeżono, iż zleceniobiorca może powierzyć wykonanie przedmiotu umowy zlecenia osobie trzeciej, posiadającej wymagane uprawnienia. W takim wypadku zleceniobiorca obowiązany jest uzyskać zgodę zleceniodawcy wyrażoną na piśmie oraz powiadomić zleceniodawcę o miejscu zamieszkania swojego zastępcy.

W dniu 21 sierpnia 2016r. J. B. (1) wniósł o wyrażenie zgody na powierzenie częściowego przedmiotu wykonania umowy J. B. (2) w terminie od 21 sierpnia 2016r. do 21 września 2016r. Zleceniodawca wyraził na powyższe zgodę. W dniach od 21 sierpnia 2016r. do 21 września 2016r. prace administracyjne w Banku (...) w Ł. wykonywała J. B. (2). Umowa zlecenia z wnioskodawcą została rozwiązana ze skutkiem natychmiastowym w dniu 21 września 2016r. przez zleceniodawcę z powodu niewykonywania umowy przez zleceniobiorcę.

Wnioskodawca był czasowo niezdolny do pracy z powodu choroby w okresie od dnia 5 września 2016r. do dnia 3 marca 2017r.

W oparciu o tak ustalony stan faktyczny Sąd Rejonowy uznał, iż odwołanie wnioskodawcy częściowo jest zasadne.

Sąd I instancji wskazał, iż zgodnie z art.13 ust.1 pkt 2 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 roku o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (t.j. Dz.U. z 2014r. poz.159), zasiłek chorobowy z tytułu niezdolności do pracy powstałej w czasie trwania ubezpieczenia chorobowego, jak i z tytułu niezdolności do pracy powstałej po ustaniu tytułu ubezpieczenia nie przysługuje za okres po ustaniu tytułu ubezpieczenia chorobowego, jeżeli osoba niezdolna do pracy (...) kontynuuje działalność zarobkową lub podjęła działalność zarobkową stanowiącą tytuł do objęcia obowiązku lub dobrowolnie ubezpieczeniem chorobowym albo zapewniającą prawo do świadczeń za okres niezdolności do pracy z powodu choroby. Zasiłek chorobowy przysługuje w razie niezdolności do pracy spowodowanej chorobą, a więc jego funkcja substytutu zarobku polega na zabezpieczeniu środków niezbędnych do utrzymania w okresie trwania choroby. Taką zasadniczą funkcję spełnia zasiłek chorobowy w okresie trwania tytułu ubezpieczenia chorobowego. Prawo do zasiłku chorobowego po ustaniu tytułu ubezpieczenia jest natomiast wyjątkiem od ogólnej zasady przysługiwania prawa do zasiłku chorobowego w czasie trwania ubezpieczenia chorobowego. Odwołanie się do funkcji i celu prawa do zasiłku chorobowego, udzielanego po przekroczeniu okresu objętego składką, pozwala na stwierdzenie, że w kontekście ogólnych zasad nabywania prawa do zasiłku chorobowego, jest on świadczeniem wyjątkowym, przysługującym tylko osobom niepodlegającym ubezpieczeniu, i to z tytułu zdarzeń nieobjętych ryzykiem ubezpieczenia chorobowego. Ryzyko, które ustawodawca zdecydował się finansować bez ekwiwalentu w składce, zostało ogólnie ujęte jako niezdolność do pracy po ustaniu tytułu ubezpieczenia i przy tym podlega szczególnie określoneemu reżimowi przesłanek, kiedy zasiłek chorobowy po ustaniu tytułu ubezpieczenia społecznego, nie przysługuje – wskazanych w art. 13 omawianej ustawy.

Wspólną cechą przyczyn wyłączających prawo do zasiłku wskazanych w art. 13 powołanej ustawy jest istnienie innych źródeł dochodów z ubezpieczenia społecznego (emerytura lub renta z tytułu niezdolności do pracy), z Funduszu Pracy (zasiłek dla bezrobotnych, zasiłek lub świadczenie przedemerytalne) bądź z własnej kontynuowanej lub podjętej działalności zarobkowej (dochód z tej działalności lub zasiłek chorobowy z tytułu kontynuowanej równolegle lub nowej aktywności zawodowej, nabyty na ogólnych zasadach). We wszystkich tych przypadkach wypłata zasiłku chorobowego po ustaniu ubezpieczenia byłaby sprzeczna z ratio legis omawianej regulacji, która sprowadza się do dostarczenia środków utrzymania byłemu ubezpieczonemu, który z powodu ustania pracy zarobkowej traci dotychczasowe dochody, a któremu choroba przeszkodziła w znalezieniu i podjęciu nowej pracy zarobkowej, a tym samym nowego źródła dochodów (H. Pławucka, glosa do uchwały SN z dnia 30 sierpnia 2001 r., III ZP 11/2001, OSP 2002, z. 12, poz. 599). Uzasadnieniem wszystkich przyczyn wyłączających prawo do zasiłku jest więc okoliczność, że dotyczą one sytuacji, gdy osoba niezdolna do pracy ma już inne źródło utrzymania.

Przepis art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy zasiłkowej posługuje się przesłanką „kontynuacji działalności zarobkowej” lub „podjęcia działalności zarobkowej”. Ustawa przy tym nie definiuje pojęcia działalności zarobkowej. Ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych także pojęcia tego nie wyjaśnia. Wykładnia pojęcia działalności zarobkowej poprzez porównanie przepisu art. 13 ust. 1 pkt 2 z art. 17 ust. 1 ustawy zasiłkowej – przewidującego utratę prawa do zasiłku chorobowego za cały okres zwolnienia, w razie wykonywania pracy zarobkowej lub niezgodnego z przeznaczeniem wykorzystania zwolnienia lekarskiego – prowadzi do wniosku, iż zakres przedmiotowy pojęcia "działalności zarobkowej" jest szerszy od pojęcia "praca zarobkowa" i obejmuje różne formy prowadzenia działalności, w ramach której ubezpieczony uzyskuje dochód. Działalność zarobkowa to działalność stanowiąca źródło dochodu z tytułu własnej pracy, niezależnie od podstawy jej wykonywania. Tego rodzaju działalność stanowi tytuł do ubezpieczenia społecznego, a więc czyni zbędną ochronę ubezpieczeniową z tytułu poprzedniej, zakończonej działalności.

Na gruncie art. 13 ust. 1 pkt 2 działalność zarobkowa stanowi tytuł do objęcia obowiązkowo lub dowolnie ubezpieczeniem chorobowym. W myśl art. 3 ust. 1 ustawy zasiłkowej przez pojęcie tytułu ubezpieczenia chorobowego należy rozumieć zatrudnienie lub inną działalność, których podjęcie rodzi obowiązek ubezpieczenia chorobowego lub uprawnienie do objęcia tym ubezpieczeniem na zasadach dobrowolności w rozumieniu przepisów ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Tytułem ubezpieczenia chorobowego jest więc prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej, zatrudnienie, służba lub inna praca zarobkowa, z których uzyskuje się dochód; także jest wykonywanie czynności w ramach umowy zlecenia.

Nawiązanie takiego stosunku prawnego daje podstawę do objęcia dobrowolnym ubezpieczeniem chorobowym. Zgodnie, bowiem z art. 11 ust 2 ustawy systemowej dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu podlegają na swój wniosek osoby objęte obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi, wymienione w art. 6 ust. 1 pkt 2, 4, 5, 8 i 10, w tym wskazane w pkt 4 osoby wykonujące pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia albo innej osoby o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, zwanymi dalej "zleceniobiorcami", oraz osobami z nimi współpracującymi. Przy tym stosownie do brzmienia art. 13 pkt 2 powołanej ustawy osoby wykonujące pracę na podstawie umowy zlecenia podlegają obowiązkowemu ubezpieczeniu w okresach od dnia oznaczonego w umowie jako dzień rozpoczęcia jej wykonywania do dnia jej rozwiązania lub wygaśnięcia.

Pod pojęciem podjęcia lub kontynuowania działalności zarobkowej, stanowiącym przyczynę wyłączającą prawo do zasiłku, należy, więc rozumieć istnienie innych źródeł dochodów, będących tytułem do objęcia obowiązkowo lub dobrowolnie ubezpieczeniem chorobowym albo zapewniających prawo do świadczeń za okres niezdolności do pracy z powodu choroby.

Osoby wykonujące pracę nakładczą oraz zleceniobiorcy podlegają ubezpieczeniu społecznemu od dnia oznaczonego w umowie, jako dzień rozpoczęcia jej wykonywania do dnia rozwiązania lub wygaśnięcia tej umowy. Kontynuacja umowy zlecenia po rozwiązaniu stosunku pracy stanowi, więc negatywną przesłankę przysługiwania zasiłku chorobowego za okres po ustaniu stosunku pracy, jako tytułu ubezpieczenia chorobowego, o której mowa w art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z

1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (wyrok S.N. z dnia 28 maja 2013 r. I UK 626/12 LEX nr 1408145).

Wobec powyższego, wykonywanie działalności - umowy zlecenia trwa od momentu jej rozpoczęcia do chwili jej faktycznego całkowitego zaprzestania. Skoro zasiłek chorobowy zastępuje utracony zarobek, to ryzykiem chronionym jest w tym przypadku niemożność wykonywania (kontynuowania lub podjęcia) każdej działalności zarobkowej, zarówno tej, której wykonywanie dawało tytuł do objęcia ubezpieczeniem, jak i wykonywanej równoległe z taką działalnością, a ponadto jakiejkolwiek nowej działalności dającej źródło utrzymania. Jeżeli po ustaniu tytułu ubezpieczenia dojdzie do kontynuowania lub podjęcia działalności zostanie ona objęta ubezpieczeniem chorobowym. Wówczas zdarzenie ubezpieczeniowe (choroba) będzie pozostawać w związku z nowym tytułem ubezpieczeniowym (por. wyrok S.N. z dn. 4.06.2012 r. I UK 13/12).

Sąd Rejonowy podkreślił, że bezspornym jest, iż wnioskodawca do dnia 1 września 2016r. podlegał ubezpieczeniu chorobowemu z tytułu zatrudnienia w Grupie (...) w S.. Jednocześnie od dnia 21 czerwca 2016r. wnioskodawca miał zawartą umowę zlecenia, która może stanowić tytuł do objęcia jej ubezpieczeniami społecznymi. Umowa ta trwała nadal w okresie, kiedy wnioskodawca stał się niezdolny do pracy z powodu choroby. Nadto umowa zlecenia była realizowana przez osobę trzecią wskazaną przez wnioskodawcę (żonę wnioskodawcy). Umowa ta dawała, zatem możliwość objęcia wnioskodawcy ubezpieczeniem chorobowym.

W świetle cytowanego przepisu wnioskodawca utracił prawo do zasiłku chorobowego za sporny okres. Wypełnione zostały, bowiem przesłanki omawianego przepisu, tj. art.13 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 roku o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (t.j. Dz.U. z 2014r. poz.159).

Pozostała do rozważenia kwestia obowiązku zwrotu pobranego przez wnioskodawcę zasiłku chorobowego.

Sąd I instancji w tym miejscu podniósł, iż kwestię zwrotu nienależnie pobranych świadczeń z ubezpieczenia chorobowego, w tym zasiłku chorobowego i świadczenia rehabilitacyjnego reguluje art. 66 ust 2 i 3 omawianej ustawy „zasiłkowej” oraz art. 84 ustawy systemowej. Zgodnie z art. 84 ust 5 ustawy systemowej, przepisów art. 84 ust. 2-4 i 8 nie stosuje się, jeżeli przepisy szczególne określające zasady przyznawania i wypłacania świadczeń stanowią inaczej. Takim przepisem szczególnym w zakresie ubezpieczenia chorobowego jest art. 66 ustawy zasiłkowej. Jednakże jak podkreślił Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 19 lutego 2014 roku I UK 331/13 LEX nr 1446442 artykuł 66 ust. 2 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa nie stanowi przepisu szczególnego w stosunku do art. 84 ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń - w tym znaczeniu, że wyłącza stosowanie tego ostatniego przepisu do nienależnie pobranych świadczeń. Przepis art. 66 ust. 2 ustawy zasiłkowej określa w szczególności sposób zasady potrącenia oraz egzekucji, nie wyłącza natomiast stosowania definicji nienależnie pobranych świadczeń, wynikającej z art. 84 ust. 2 ustawy systemowej.

W podsumowaniu Sąd Rejonowy wskazał, że zwrot nienależnie pobranych zasiłków przez ubezpieczonego odbywa się na zasadach określonych w art.66 wyżej cytowanej ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego. Jeśli chodzi o treść art.66 cytowanej wyżej ustawy, to wynika z niej, iż jeżeli świadczenie zostało pobrane nienależnie z winy ubezpieczonego lub wskutek okoliczności, o których mowa w art.15-17 i art.59 ust.6 i 7, wypłacone kwoty podlegają potrąceniu z należnych ubezpieczonemu zasiłków bieżących oraz z innych świadczeń z ubezpieczeń społecznych lub ściągnięciu w trybie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji. W przedmiotowej sprawie stwierdzić należy, iż świadczenie nie zostało pobrane nienależnie z winy ubezpieczonego, gdyż nie została spełniona żadna z powołanych w cytowanym przepisie przesłanek. Tym samym nie ma on obowiązku jego zwrotu.

Mając powyższe na uwadze na podstawie art. 477¹⁴ § 1 i 2 k.p.c. Sąd I instancji orzekł, jak w sentencji wyroku.

O kosztach pełnomocnika z urzędu Sąd Rejonowy orzekł w oparciu o § 15 ust. 2 w zw. z § 4 ust. 3 w zw. z § 23 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy

prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu z dnia 22 października 2015 roku (tj. Dz. U. z 2015 r., poz. 1801), orzekając jak w punkcie trzecim sentencji.

Apelację od powyższego orzeczenia w pkt 1 wyroku wniósł organ rentowy.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił:

- naruszenie prawa materialnego, a w szczególności art. 66 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2016 r., poz. 372) oraz art. 84 ust. 1-2 ustawy z dnia 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 121 ze zm.) poprzez niewłaściwe ich zastosowanie i ustalenie, że Pan J. B. (1) nie jest zobowiązany do zwrotu zasiłku chorobowego za okres od 5.09.2016 r. do 2.12.2016 r.

- naruszenie prawa procesowego – art. 233 k.p.c. (Dz. U. z 2016 r. poz. 1822) poprzez brak wszechstronnego rozważenia zebranego materiału dowodowego.

Apelujący wniósł jednocześnie:

- o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania

ewentualnie

- o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpatrzenia.

W dniu 5 września 2017 r. pełnomocnik powoda złożył odpowiedź na apelację wnosząc o jej oddalenie i zasądzenie od organu rentowego na rzecz ubezpieczonej kosztów postępowania odwoławczego, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Okręgowy w Łodzi zważył, co następuje:

Apelacja zasługiwała na uwzględnienie.

Wskazać należy, że zgodnie z treścią art.17 ust. 1 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa z dnia 25 czerwca 1999 roku (tekst jednolity Dz.U. z 2010 roku nr 77, poz. 512 ze zm.) - ubezpieczony wykonujący w okresie orzeczonej niezdolności do pracy pracę zarobkową lub wykorzystujący zwolnienie od pracy w sposób niezgodny z celem zwolnienia traci prawo do zasiłku chorobowego za cały okres tego zwolnienia.

Przepis art. 66 ust. 2 i 3 ustawy zasiłkowej stanowi, że jeżeli świadczenie zostało pobrane nienależnie z winy ubezpieczonego lub wskutek okoliczności, o których mowa w art. 15-17 i art. 59 ust. 6 i 7, wypłacone kwoty podlegają potrąceniu z należnych ubezpieczonemu zasiłków bieżących oraz z innych świadczeń z ubezpieczeń społecznych lub ściągnięciu w trybie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji. Decyzja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w sprawie zwrotu bezpodstawnie pobranych zasiłków stanowi tytuł wykonawczy w postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

Z kolei w myśl art. 84 ust. 1, 2 i 3 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych tj. z dnia 15 września 2017 r. (Dz.U. z 2017 r. poz. 1778) osoba, która pobrała nienależne świadczenie z ubezpieczeń społecznych, jest obowiązana do jego zwrotu, wraz z odsetkami, w wysokości i na zasadach określonych przepisami prawa cywilnego, z uwzględnieniem ust. 11. Za kwoty nienależnie pobranych świadczeń uważa się:

1) świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń albo wstrzymanie ich wypłaty w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenie była pouczona o braku prawa do ich pobierania,

2) świadczenia przyznane lub wypłacone na podstawie nieprawdziwych zeznań lub fałszywych dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzania w błąd organu wypłacającego świadczenia przez osobę pobierającą świadczenia.

Przepis art. 233 k.p.c. stanowi zaś, iż Sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału. Oznacza to, że wszystkie ustalone w toku postępowania fakty powinny być brane pod uwagę przy ocenie dowodów, a tok rozumowania sądu powinien znaleźć odzwierciedlenie w pisemnych motywach wyroku. Przepis ten daje wyraz obowiązywaniu zasady swobodnej oceny dowodów. Swobodna ocena dowodów odnosi się do wyboru określonych środków dowodowych i do sposobu ich przeprowadzenia. Mają być one ocenione konkretnie i w związku z całym zebraniem materiałem dowodowym. Ramy swobodnej oceny dowodów wyznaczone są wymaganiami prawa procesowego, doświadczenia życiowego oraz regułami logicznego myślenia, według których sąd w sposób bezstronny, racjonalny i wszechstronny rozważa materiał dowodowy, jako całość, dokonuje wyboru określonych środków dowodowych i wając ich moc oraz wiarygodność, odnosi je do pozostałego materiału dowodowego (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 czerwca 1999 roku, sygn. akt: II UKN 685/98, OSNAPUiS 2000 nr 17, poz. 655).

Sąd może oprzeć swe przekonanie jedynie na dowodach prawidłowo przeprowadzonych, a ocena dowodów musi być dokonana na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału dowodowego. Sąd musi ocenić wszystkie przeprowadzone dowody oraz uwzględnić wszelkie towarzyszące im okoliczności, które mogą mieć znaczenie dla oceny mocy i wiarygodności tych dowodów. Sąd zobowiązany jest przeprowadzić selekcję dowodów, wybierając te, na których się oparł i ewentualnie odrzucić inne, którym odmówił wiarygodności i mocy dowodowej. Przez moc dowodową rozumie się przy tym siłę przekonania, jaką uzyskał sąd wskutek przeprowadzenia określonych dowodów o istnieniu lub nieistnieniu faktu, którego one dotyczyły. Ocena wiarygodności dowodu zależy od środka dowodowego. Sąd, oceniając wiarygodność decyduje o tym, czy określony środek dowodowy, ze względu na jego indywidualne cechy i obiektywne okoliczności, zasługuje na wiarę, czy też nie. Uważa się także, iż granice swobodnej oceny dowodów warunkuje czynnik ideologiczny, tj. poziom świadomości prawnej sędziego oraz obowiązujące w danym momencie poglądy na sądowe stosowanie prawa. (por. T. Ereciński. Jacek Gudowski. Maria Jędrzejewska - "Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz", Część I, Wyd. LexisNexis).

W ocenie Sądu Okręgowego dokonana przez Sąd Rejonowy ocena zgromadzonego w postępowaniu materiału dowodowego została dokonana w sposób właściwy, natomiast interpretacja przepisów jest nietrafna.

Wykonywanie pracy zarobkowej, niezależnie od jej wpływu na stan zdrowia ubezpieczonego, stanowi samodzielną negatywną przesłankę (podstawę) utraty prawa do zasiłku chorobowego (por. wyrok SN z 2008-10-03 II UK 26/08 opubl: L.). Wykonywanie pracy zarobkowej w rozumieniu art. 17 ust 1 powoływanej ustawy polega na podjęciu jakiegokolwiek aktywności zmierzającej do osiągnięcia zarobku, w tym pozarolniczej działalności gospodarczej, choćby nawet czynności podjęte w jej ramach nie obciążały w istotny sposób organizmu przedsiębiorcy pozostającego na zwolnieniu lekarskim. (por wyrok SN z 2005-04-05 I UK 370/04 OSNAPiUS 2005/21/342/997). Wystarczające jest zatem podjęcie jakiegokolwiek czynnej działalności, zmierzającej do uzyskania wynagrodzenia lub dochodu, by mówić o pracy zarobkowej rodzącej skutek w postaci utraty prawa do zasiłku chorobowego przez ubezpieczonego, który korzystając ze zwolnienia lekarskiego pracę taką podejmuje.

Zaznaczyć także należy, że w judykaturze prezentowany jest pogląd, że praca zarobkowa w rozumieniu art. 17 ust. 1 ustawy nie musi być wykonywana w pełnym wymiarze, jako że tę negatywną przesłankę odnosi się do niezdolnego do pracy i pełny wymiar czasu pracy mógłby w ogóle podważać zasadność orzeczonej niezdolności do pracy (por. wyr. SN z 6.2.2008 r., II UK 10/07, OSNP 2009, Nr 9-10, poz. 123), a także, że nie chodzi w tym przypadku o odwołanie się do wykonywania pracy na podstawie stosunku pracy lub innego stosunku zatrudnienia w szerokim tego słowa znaczeniu. Ponadto Sąd Najwyższy zwracał również uwagę, że przepis ten nie wymaga, aby praca była podjęta "w celu zarobkowym". Jest to zresztą kwestia mało istotna w przypadku, gdy wykonywanie określonych czynności przynosi rzeczywisty dochód (zarobek). W tym przypadku problem, czy praca została podjęta "w celu" uzyskania tego dochodu, traci na znaczeniu, jako dotyczący motywów zachowania. Nie ma też znaczenia kwestia, że określone czynności mogą

być wykonywane odpłatnie lub nieodpłatnie. Ważne jest, jak były wykonywane w rzeczywistości (por. wyr. SN z 20.1.2005 r., I UK 154/04, OSP 2006, Nr 4, poz. 43).

Sąd Rejonowy powołując się na wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 lutego 2014 roku I UK 331/13 LEX nr 1446442, nie zwrócił uwagi na treść uzasadnienia, który to wprost wskazuje już na początku o właściwej drodze postępowania, a mianowicie jak wskazano w uzasadnieniu cytowanego orzeczenia, że art. 66 ust. 2 ustawy zasiłkowej wyłącza regulację dotyczącą nienależnego świadczenia z art. 84 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych do nienależnie pobranych świadczeń. Przepis art. 66 ust. 2 ustawy zasiłkowej określa w szczególności sposób zasady potrącenia oraz egzekucji, nie wyłącza natomiast stosowania definicji nienależnie pobranych świadczeń, wynikającej z art. 84 ust. 2 ustawy systemowej. W orzecznictwie utrwalone jest już stanowisko, że regulacja z art. 66 ust. 2 ustawy zasiłkowej nie wyłącza stosowania przepisu art. 84 sus. Przepisy ustawy systemowej (sus) stosuje się również na gruncie ustawy zasiłkowej (art. 1 pkt 3 ustawy systemowej). Natomiast art. 66 ust. 2 ustawy zasiłkowej jest regulacją szczególną tylko w zakresie w nim określonym. W orzecznictwie nie ma wątpliwości, że art. 66 ust. 2 ustawy zasiłkowej nie stanowi przepisu szczególnego w stosunku do art. 84 ust. 2 ustawy systemowej –w tym znaczeniu, że wyłącza stosowanie tego ostatniego przepisu do nienależnie pobranych świadczeń. Przepis art. 66 ust.2 ustawy zasiłkowej określa w szczególności sposób zasady potrącenia oraz egzekucji, nie wyłącza natomiast stosowania definicji nienależnie pobranych świadczeń, wynikającej z art. 84 ust. 2 ustawy systemowej (wyrok Sądu Najwyższego z 17 stycznia 2012 r., I UK 194/11, LEX nr 1227962; por. także wyroki z 2 grudnia 2009 r., I UK 174/09, LEX nr 585709 i z 3 grudnia 2013 r., I UK 212/13).

Sąd Okręgowy w Łodzi w pełni podziela wyżej przytoczone poglądy co przy przyjęciu, że wnioskodawca był prawidłowo pouczony o okolicznościach powodujących brak prawa do zasiłku chorobowego oraz o obowiązku zwrotu nienależnie pobranych świadczeń wypełniając w dniu 16 września 2016r. oświadczenie druk ZUS Z-10 zawierający pełne pouczenie pozwala na zastosowanie art. 84 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych w zakresie obowiązku zwrotu nienależnie pobranych świadczeń. Prawidłowo, więc organ rentowy zaskarżoną decyzją z dnia 9 lutego 2017r. zobowiązał wnioskodawcę do zwrotu nienależnie pobranego zasiłku chorobowego.

Wywiedzione przez Sąd Rejonowy wnioski w tej materii nie były zatem w pełni prawidłowe.

Na gruncie rozpoznawanej sprawy wobec wykonywania przez ubezpieczonego pracy zarobkowej w okresie orzeczonej niezdolności do pracy od dnia 5 września 2016r. do dnia 2 grudnia 2016r. jest on zobowiązany do zwrotu nienależnie pobranego zasiłku chorobowego w kwocie 1.991,45 zł oraz odsetek w kwocie 28,61 zł. Żądanie zwrotu wskazanych świadczeń zaskarżoną decyzją organu rentowego uznać należało za zasadne.

Z powyższych względów Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. w pkt 1 zmienił zaskarżony wyrok w pkt. 1 i oddalił odwołania, natomiast w pkt 2 przyznał i nakazał wypłacić ze Skarbu Państwa kasy Sądu Rejonowego dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi na rzecz adwokata A. G. kwotę 147, 60 zł tytułem wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną z urzędu w II instancji na podstawie § 16 pkt 1 ust.1 w zw. z § 4 ust. 3 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu

Przewodniczący: Sędziowie:

ZARZĄDZENIE

Odpis wyrok wraz z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi organu rentowego wypożyczając akta rentowe.

16.10.17 r.